

O porvir

rdL | 3
Galicia Hoxe 17/11/05

Toda obra colectiva, produto do pouso de séculos, pervive mentres lle é útil a un grupo humano e merece recoñecemento; en primeiro lugar, por parte dos membros dos grupos sociais que forman parte desa cultura, e despois, só despois, pode aspirar a que a respecten os demais. Cando falamos de patrimonio inmaterial adoitamos, inexplicablemente, esquecermos das persoas, da xente que mediante artificios ou recursos intanxibles coma a fantasía foron, son e serán a esencia creadora dese patrimonio e só nos limitamos a mirar para os vellos como derradeiros portadores de saberes e entenderes.

As preguntas poden ser: Entendémolos? Sabemos de que nos falan? Podemos considerarnos herdeiros lexítimos da súa sabedoría? Seremos capaces de partillar o seu "tesouro" en sisudos catálogos máis ou menos científicos (en Galicia levamos décadas de atraso nestes mesteres) pero, polo visto, escoitándoos, se é que o facemos, non adquirimos os coñecementos precisos para manter viva esa cultura que deles herdamos. E se non os entendemos, matamos a memoria; non somos dignos de que nos revelen o segredo do seu saber. A cultura e as súas formas perviven mentres nos serven para convivir e relacionarnos nun espazo cos iguais, cos veciños e cos diferentes. Do contrario esquécese ou desprézase e só será, como moito, un ben arqueolóxico, máis ou menos atractivo, pero inútil para o vivir cotián. A realidade demóstranos que as culturas non morren nin se fosilizan, que mudan e que se transforman, e que sempre terán parte, queirámolo recoñecer ou non, na nosa bagaxe cultural. A cultura está exposta ao devir e ás circunstancias que inflúen en cada tempo e lugar e é capaz de sobrevivir ao longo do tempo porque é dinámica e mutant.

Eu non quero que volvan as lareiras ás aldeas, nin que volvamos mallar co mallo, nin... O que si desexo é que nos sintamos orgullosos de saber facelo cando houbo que facelo, e de que os nosos devanceiros tivesen a capacidade e a intelixencia de superar a dureza daqueles traballos inventando ou acomodando maneiras máis levadeiras de facelos. Ata aquí chegamos e a nosa historia é a que é. A cultura popular galego-portuguesa superou moitos contratempos e, sen embargo, o substancial permanece coma un fermento catalizador capaz de afrontar agresións de todo tipo grazas, fundamentalmente, á transmisión oral. Que a lingua galega estea viva en Galicia, por exemplo, proba a convicción das clases populares galegas durante séculos..

A Candidatura proposta á UNESCO e o case seguro recoñecemento do Patrimonio Oral Galaico-Portugués como *Obra Mestra do Patrimonio Intanxible da Humanidade* propician a oportunidade para que reflexionemos sobre o porvir, o noso porvir como cultura singular e diferenciada. Mais, que vai significar ese recoñecemento? Que estamos acabados e que imos ser de aquí en adiante unha "reserva", unha cultura artificial, subvencionada e mantida para tranquilizar a conciencia dos depredadores en nome da globalización?

O futuro inmediato demanda reflexións profundas desde as administracións, as universidades, os centros de ensino, os museos, e, en xeral, de toda a sociedade. De onde vimos? A onde imos? Quen somos? Para comezar, os nosos dirixentes políticos e educativos, os intelectuais e as institucións que os representan, todos temos que facer un sobreesforzo, sen prexuízos académicos nin políticos, para erradicar a condición de cultura subalterna da nosa cultura popular, poñer os medios para a normalización lingüística do galego, e recoñecerlles dunha vez ás clases máis humildes os méritos históricos que lle corresponden por alimentar e manter vivo este ben que nos singulariza. Logo deberíamos traballar na procura de recursos didácticos que posibilitasen a posta en valor do inmaterial e demostrar na práctica a utilidade para o presente e para o futuro do noso patrimonio inmaterial común.

Falamos dunha cultura que se manifesta a través de códigos simbólicos que a maioría da poboación xa descoñece ou ignora, por tanto precisamos algo máis de fe no noso para que o porvir sexa tamén noso. Cando morre un vello, morre un mundo, é certo, mais tamén é verdade que con cada individuo que nace, grela unha esperanza; non nos obstinemos en que renegue do mundo do vello que se foi.

Antonio Reigosa, do Grupo Chaira

(O rapeiro-folk Pinto de Herbón, na imaxe superior e detalle da capa de Colmeiro para 'Contos de vello' que se expón na mostra, comisariada por Acuña, sobre Casal en Compostela. A portada da RDL é unha imaxe do Samain en Navia)